

12. Radecka S. V. Metodyka navchannja majbutnih ekonomistiv profesijno sprjamovanogo chytannja anglijs'koju movoju z vykorystannjam komp'jutera. Dys. kand. ped. nauk [Methodology for teaching future economists professionally oriented reading in English using computer. Abstract of a PhD thesis]. Kyiv, 2004. 260 p.
13. Rybanov A. A., Shevchuk B. P., Prikhod'ko E. A., Kozhevnikova I. E. Sozdanie mnogomernogo elektronnoho uchebnika [Creation of multi-dimensional electronic textbook]. Informatika i obrazovanie – Computer sciences and education, 2004, Vol. 5, pp. 86 – 90.
14. Serdyukov P. I. Teoreticheskie osnovy obucheniya inostrannym yazykam v yazykovom vuze s primeneniem informatsionnykh tekhnologii. Diss. dokt. ped. nauk [Theoretical bases of teaching foreign languages in a language university with the use of information technology. Dr. ped. sci. diss.]. Kyiv, 1997. 349 p.
15. Strilec' V. V. Proektna metodyka navchannja anglijs'koi' movy majbutnih programistiv iz zastosuvannjam informacijnyh tehnologij. Dys. kand. ped. nauk [Project methodology of English language education for future programmers with the usage of information technologies. PhD thesis]. Kyiv, 2010. 276 p.
16. Trofymov O. Je. Pidgotovka majbutnih uchyteliv do vykorystannja audiovizual'nyh i komp'juternyh tehnologij navchannja. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Training of future teachers for the use of audiovisual and computer technology of education. Abstract of a PhD thesis]. Kharkiv, 2002. 13 p.
17. Chekal' G. S., Asojanc P. G., Koval' T. I. Vykorystannja tekstovogo procesora dlja stvorennja komp'juternyh vprav u navchanni inozemnyh mov [Usage of a word processor to create computer exercises in learning foreign languages]. Naukovyj visnyk kafedry JuNESKO Kyi'vs'kogo nacional'nogo lingvistychnogo universytetu [Scientific Herald of UNESCO department of Kyiv national linguistic university], 2003, Vol. 8, pp. 124–127.
18. Jacynina N. O. Formuvannja informacijno-tehnologichnoi' kompetencii' majbutn'ogo vchytelja u navchal'nomu procesi pedagogichnogo universytetu. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Formation of informational and technological competence of the future teacher in the educational process of the pedagogical university. Abstract of a PhD thesis]. Kharkiv, 2008. 25 p.

Стаття надійшла в редакцію 25.09.2017 р.

УДК 81”243(07)+168.522

DOI 10:25128/2415-3605.17.4.12

МАР'ЯНА НАЦІОК

nymaryana@gmail.com

кандидат педагогічних наук

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м.Тернопіль

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Обґрунтовано теоретичні основи розподілу художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх учителів англійської мови. Визначено й проаналізовано основні принципи, на основі яких доцільно систематизувати навчальний матеріал: тематичний; циклічності; систематичності і послідовності; різноманітності і відкритості. Тематичний принцип встановлює зв'язок між тематикою конкретного художнього твору і темами, зазначеними у Програмі з англійської мови для університетів/інститутів, а також визначає лінгвосоціокультурне наповнення оповідань. Принцип циклічності передбачає повторення вивченого матеріалу на нових рівнях. Пропонується систематизувати навчальний матеріал від оповідань з низьким лінгвосоціокультурним потенціалом до оповідань з високим лінгвосоціокультурним потенціалом згідно з принципом систематичності та послідовності. Принцип різноманітності передбачає використання і чередування оповідань різних жанрів. Згідно з принципом відкритості матеріали для формування лінгвосоціокультурної компетентності можуть доповнюватися і змінюватися. Встановлено, що художні твори доцільно представляти у циклах, що відповідають блокам тем, співвідносяться з темами, що вивчають студенти на четвертому курсі, конкретизовуються

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЛІТЕРАТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

комплексом проблемних запитань. Розроблено корпус художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності з чотирнадцяти художніх творів.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, художні твори, цикл навчання, тема, проблемно-тематичний комплекс.

МАРЬЯНА НАЦЮК

кандидат педагогических наук
Тернопольский национальный педагогический университет
имени Владимира Гнатюка
ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ УЧЕБНОГО МАТЕРІАЛА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ АНГЛІЙСЬКОГО ЯЗЫКА**

Обоснованы теоретические основы распределения художественных произведений для формирования лингвосоциокультурной компетентности у будущих учителей английского языка. Определены и проанализированы принципы, на основе которых целесообразно систематизировать учебный материал: тематический; цикличности; систематичности и последовательности; разнообразия и открытости. Тематический принцип устанавливает связь между тематикой конкретного художественного произведения и темами, указанными в Программе по английскому языку для университетов / институтов, а также определяет лингвосоциокультурное наполнение рассказов. Принцип цикличности предполагает повторение изученного материала на новых уровнях. Предлагается систематизация учебного материала от рассказов с низким лингвосоциокультурным потенциалом к рассказам с высоким лингвосоциокультурным потенциалом в соответствии с принципом систематичности и последовательности. Принцип разнообразия предусматривает использование и чередование рассказов разных жанров. Согласно принципу открытости, материалы для формирования лингвосоциокультурной компетентности могут дополняться и изменяться. Установлено, что художественные произведения целесообразно представлять в циклах, соответствующих блокам тем, соотносятся с темами, которые изучают студенты на четвертом курсе, дополняются комплексом проблемных вопросов. Разработан корпус художественных произведений для формирования лингвосоциокультурного компетентности четырнадцати художественных произведений.

Ключевые слова: лингвосоциокультурная компетентность, художественные произведения, цикл обучения, тема, проблемно-тематический комплекс.

MARYANA NATSIUK

Phd (Pedagogy)
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksyma Kryvonosa Str., Ternopil

**ARRANGEMENT OF LEARNING MATERIAL FOR FORMING
LINGUOSOCIOCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE
ENGLISH LANGUAGE TEACHERS**

The article grounds the theoretical basis of arrangement of leaning material, particularly, fourteen short stories, for forming linguosociocultural competence of future English language teachers. Five main principles of material arrangement have been defined: thematical principle, cyclical principle, systematical principle, principle of variety and principle of openness. Specifically, the thematical principle is used to make connection between the stories and the topics defined in the Curriculum for future English language teachers as well as to concentrate on the linguosociocultural content. Cyclical principle means repeated occurrence of learnt issues in further studying cycles and their discussion on higher level each time. Concerning linguosociocultural study, it provides reoccurrence of topics, challenging questions, developing linguosociocultural knowlwdge and skills. Systematical principle implies sequential studying process from the simplest to more complicated issues. Principle of variety means providing students with the stories of different genres and of various topics discussed in them. No material arrangement for learning English can be considered fully and perfectly completed,

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

therefore the principle of openness has to be among the most important. All the principles considered, the short stories have been arranged in such a structure: block of topics, topics, challenging questions. Four main cycles which coincide with the blocks of topics in the Curriculum («Human Life», «Humanities», «The English-speaking World», «Professional Issues») have been distinguished. Considering precise topics in cycles, it has been defined that «Human Life» contains topics «Everyday Life» and «Relationship»; the cycles «Professional Issue» and «Humanities» include topics «Teaching Practice», «Higher Education», «Law and Crime», «Keep Up to Date» and «Man and Music»; the cycle «The English-speaking World» contains the topics which are directly connected with linguosociocultural competence forming, for example the topic «Foreigners». Following the structure, the fourteen short stories have been split between four cycles and their topics in accordance to the issues raised in the stories. Basing on the stories and Curriculum topics, challenging questions have been formed. After having done the described procedure, a complete logical structure of short stories for linguosociocultural competence forming has been constructed. The examples of the structure with cycles (blocks of topics), topics, short stories and challenging questions have been provided.

Keywords: *linguosociocultural competence, short stories, cycle, topic, challenging questions.*

Формування лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) як компетентності, що розвиває здатність майбутніх учителів англійської мови до усвідомлення явищ культури та до взаємодії з представниками інших культур, здійснюється на основі художніх творів. Коректний розподіл і послідовність представлення навчального матеріалу (раніше відібраних художніх творів) відіграє велику роль у його оволодінні, оскільки забезпечує мотивацію, зацікавленість студентів, а також логічність та структурність у подачі явищ культури та формуванні лінгвосоціокультурних знань, навичок та вмінь.

Л. П. Смелякова, Є. Бурвітц-Мелзер, Дж. Валдес, О. В. Малькова, Л. П. Рудакова, Л. П. Смелякова вивчали можливості художньої літератури для розуміння культури країни, мова якої вивчається.

Проблема розподілу навчального матеріалу для навчання іноземної мови піднімалися у працях Н. Ф. Бориско, Ю. І. Голуб. Питанню виділення принципів послідовного представлення художніх творів з метою навчання іноземної мови присвячені дослідження О. В. Малькової, Л. П. Смелякової, Дж. Валдес.

Проблема систематизації художніх текстів з метою сформувати ЛСКК потребує подальшої конкретизації.

Мета статті – розробити систему представлення художніх творів для формування ЛСКК. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: обґрунтувати принципи розподілу навчального матеріалу, здійснити логічну організацію художніх текстів з метою сформувати ЛСКК у майбутніх учителів англійської мови.

У наукових дослідженнях пропонується декілька способів систематизації художніх творів з метою навчання іноземної мови. Дж. Валдес вказує три можливих способи організації художніх творів як навчального матеріалу: за хронологічним принципом, за тематичним принципом, за жанровим принципом. У кожному зі способів автор знаходить позитивні сторони і недоліки, зокрема жанровий принцип є чітким і однозначним, але позбавлений різноманітності, що веде до втрати читацького інтересу. Таке ж застереження автор висуває проти використання тематичного принципу, хоча він дає найбільше можливостей для вивчення іноземної культури. Хронологічний принцип вважається найбільш придатним при умові вивчення творів різних епох [6, р. 146].

Для побудови корпусу художніх творів для всього періоду навчання у мовному ВНЗ Л. П. Смелякова пропонує здійснювати організацію художніх творів у три етапи, що передбачає 1) розподіл художніх творів по курсах/етапах; 2) чередування розподілу художніх творів на певній основі; 3) забезпечення наступності між розподіленими художніми творами [4, с. 108].

Специфіка формування ЛСКК у студентів четвертого курсу, зокрема читання художніх творів на заняттях з домашнього читання, читання протягом одного курсу, використання художніх творів одного періоду не дозволяє зупинитися на одному із зазначених принципів розподілу художніх творів. Тому, проаналізувавши наукові джерела, ми виділили принципи, на основі яких доцільно розподіляти художні твори з метою формування лінгвосоціокультурної компетентності.

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІТЕРАТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Тематичний принцип передбачає таку організацію навчального матеріалу, яка б відображала специфіку функціонування мовного матеріалу в життєвих ситуаціях і темах [5, с. 236]. Для розподілу художніх творів для формування ЛСКК цей принцип дає змогу:

- розподіляти художні твори, написані у відносно нетривалій період часу з 1945 року по 2012 рік (факт, який утруднює використання хронологічного принципу);
- зосередитися на змісті та лінгвосоціокультурній інформації художніх творів;
- співвіднести художні твори з темами, зазначеними у Програмі з англійської мови для університетів / інститутів для четвертого курсу [3].

Для систематизації творів за темами, ми опираємось на *принцип циклічності*, який означає організацію матеріалу, що забезпечує повторюваність тем в різних циклах, але кожен наступний етап передбачає їх розгляд і обговорення на новому складнішому рівні [3, с. 232]. Згідно з цим принципом, ми пропонуємо будувати навчання у вигляді циклів, які можна визначити як періодично і систематично повторювані операції, які виконуються в певній послідовності за попередньо встановлені відрізки часу для досягнення конкретних цілей [3, с. 156]. Для формування ЛСКК кожен цикл повинен співвідноситися з темою і містити художні твори, які розкриватимуть цю тему, наголошуючи на її лінгвосоціокультурному аспекті. Циклічне навчання для формування ЛСКК у читанні художньої літератури передбачає:

- повторюваність тем, проблемних запитань;
- циклічне, «спіральне» формування складових ЛСКК: соціокультурної, соціолінгвістичної, соціальної компетентностей та психологічного компонента ставлення, що передбачає повторюваність у кожному циклі вправ на формування соціокультурних, соціолінгвістичних, соціальних знань, навичок, вмінь;
- повторюваність у читанні кожного оповідання етапів формування ЛСКК.

Принцип циклічності за своїм визначенням передбачає відповідність вимозі «від легкого до важкого» [3, с. 233], тому ми опираємось на загальнодидактичний *принцип систематичності та послідовності* [3, с. 235; 3, с. 4–5;], який конкретизується в чотирьох правилах: від простого до складного, від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від близького до далекого [3, с. 235]. В контексті систематизації навчального матеріалу для формування ЛСКК цей принцип передбачає, по-перше, розподіл творів за їх соціокультурним потенціалом – від творів з низьким та середнім соціокультурним потенціалом до творів з високим соціокультурним потенціалом, по-друге, необхідність розпочинати формування ЛСКК на знайомих темах і на простішому мовному матеріалі зі зрозумілою експліцитною та імпліцитною ЛСКІ.

Принцип різноманітності [4, с. 110] впливає з психологічної необхідності читачів до різноманіття і новизни. Адже, як зазначає Л. П. Смелякова «читач-студент може втомитися від надто довгого перебування в одній епосі, в одній сфері, з одним письменником» [4, с. 110]. У межах однієї літературної епохи і з одним жанром оповідання цей принцип може реалізовуватись у чередуванні різних жанрів оповідання (детектив, фантастика), різних літературних напрямів (постмодернізм, фемінізм, колоніалізм), представлення різних культурних груп і верств населення, різних тем художніх творів.

Як свідчать результати анкетування 160 студентів Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Хмельницького національного університету, Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка майбутніх учителів англійської мови найбільше цікавлять такі жанри оповідань, як психологічні оповідання (58 %), любовні оповідання (55 %), детективні оповідання (46 %).

Принцип відкритості [4, с. 125] передбачає можливість доповнення, заміни, оновлення навчальних матеріалів з метою формування ЛСКК у майбутніх учителів англійської мови. Адже, по-перше, список художніх творів не може бути остаточним, по-друге, сам навчальний процес піддається змінам та корекції під впливом зовнішніх факторів, що призводить до зміни цілей, тем, навчальних матеріалів.

Отже, розподіляючи відібрані художні твори для формування ЛСКК, ми керуємось принципами тематичності та циклічності як основними, що передбачають організацію художніх творів у цикли, які співвідносяться з темами, а також принципів систематичності та

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

послідовності, різноманітності та відкритості, які допомагають зробити розподіл системним і структурним.

Розподіл художніх творів за тематичним принципом слід розпочинати з визначення терміна «тема», під яким у методиці навчання іноземних мов розуміють предмет вивчення, робота над яким займає одне з основних місць у системі розвитку мовлення, при цьому в студентів формуються вміння розуміти тему, визначати її об'єм і межі, накопичувати матеріал по темі, систематизувати його відповідно до завдання розкриття теми тощо [3, с. 335–336].

Слідом за І. Ю. Голуб, ми розглядаємо таку організацію навчального матеріалу: *блок тем – тема – проблемно-тематичний комплекс* [2, с. 64]. Блок тем є певним об'єднанням тем за спільністю сфер життєдіяльності, зокрема у Програмі для інститутів / університетів [3] виділено чотири *блоки тем*: «Людина» («Human Life»), «Сучасне життя» («Humanities»), «Англомовний світ та Україна» («The English-speaking World»), «Професійно-педагогічна діяльність» («Professional Issues») [3, с. 5].

Ми пропонуємо сформувати відповідно до чотирьох блоків тем чотири цикли і розподілити по них навчальні матеріали (14 текстів художньої літератури). Кожен цикл включає розгляд конкретніших тем, зазначених у Програмі з англійської мови для університетів/інститутів [3].

У межах циклу «Human Life» («Людина») вивчаються теми «Everyday Life» та «Relationship», які, по суті, є вступними, повторенням попередньо вивчених тем на першому-третьому курсах, адже згідно з принципом систематичності і послідовності формування ЛСКК розпочинається на знайомому матеріалі, а згідно з принципом циклічності, теми доповнені новою експліцитною та імпліцитною лінгвосоціокультурною інформацією.

До циклів «Professional Issue» та «Humanities» входять теми, запропоновані Програмою [3, с. 93–94] для четвертого курсу, а саме «Teaching Practice» і «Higher Education» та «Law and Crime», «Keep Up to Date» і «Man and Music».

Цикл «The English-speaking World» містить теми, безпосередньо спрямовані на формування ЛСКК у майбутніх учителів англійської мови, зокрема тему «Foreigners», яка зосереджується на питаннях сприйняття іноземців британцями і поглядів іноземців на Велику Британію. Тема четвертого курсу «Political System» буде узагальнюючою по всіх темах, вивчених у попередніх циклах.

Таким чином, ми здійснили розподіл художніх творів за визначеними циклами. До першого циклу «Human Life» теми «Everyday Problem» ми включили два твори: «Taste» Р. Дала, який містить інформацію про проведення офіційного прийому; і «Stitch in Time» Дж. Віндема, який показує важливість будинку у британському суспільстві. До теми «Relationship» відносяться твори «Telling Stories» та «Garden Party» М. Бінчі, яких об'єднує тема людських стосунків: кохання, дружба, родинні стосунки. Принцип систематичності і послідовності реалізовується у відборі оповідань з низьким та середнім соціокультурним потенціалом, а згідно з принципом циклічності, оповідання «Garden Party», «Telling Stories» доповнюють інформацію про будинки та їжу.

Тема «Teaching Practice» циклу «Professional Issue» включає художні твори «A Shocking Accident» Г. Гріна та «Horrors of the Roads» Ф. Велдон, перший з яких торкається теми особистості вчителя, значення вчителя у приватних школах Великої Британії, а другий – теми виховання, стосунків дітей та батьків. Тема «Higher Education» розглядається в контексті оповідання «England versus England» Д. Лессінг, де розкрито особливості навчання в Оксфордському університеті студента – вихідця з робочого класу. Також усі три оповідання розширюють раніше розпочату тему стосунків у сім'ї, доповнюючи її інформацією про класові відмінності («England versus England»), становище жінки у сім'ї («Horrors of the Roads»).

У межах теми «Keep Up to Date» циклу «Humanities» студенти ознайомлюються з оповіданням «Blind Love» В. С. Прітчета, яке показує значення засобів масової інформації для незрячої людини. Тема «Law and Crime» цього ж циклу розкривається у художніх творах «Sharp Practice» Ф. Форсайта, який подає інформацію про британське судочинство, та «Trespass» Дж. Барнса, що досліджує питання приватної та державної власності. Тема «Man and Music» представлена оповіданням «Malvern Hill» К. Ісипуро, де описується творчий пошук, працевлаштування молодого британського музиканта. Поруч з основними темами оповідання

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЛІТЕРАТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

третього циклу піднімають питання стосунків між людьми («Blind Love»), подорожей («Trespass», «Malvern Hills»), доповнюють знання по темі освіта («Malvern Hills»).

У четвертому циклі «The English-speaking World» знаходяться більш спеціалізовані теми, такі як «Foreigners», яку розкривають оповідання «East Wind» Дж. Барнса, де показано погляд британців на емігрантів, та «Tell Me Who to Kill» В. С. Найпола з описом Великої Британії з погляду іноземця. Тему «Political System» представляє оповідання «The Temptation of Jack Orkney» Д. Лессінг, яке показує політичне життя, партії, організації у Великій Британії. Всі оповідання четвертого циклу торкаються багатьох тем, насичені експліцитною та імпліцитною лінгвосоціокультурною інформацією, саме тому вони можуть служити підсумком до всіх попередньо вивчених тем.

Виділені в межах кожної теми проблемні запитання зосереджуються на лінгвосоціокультурних аспектах життя країни, мова якої вивчається.

Застосовуючи визначення проблемно-тематичного комплексу Н. Ф. Бориско [1, с. 86], вважаємо, що він містить в собі проблему чи проблемне запитання, яке виникає в діалозі іншомовної та рідної культури в конкретній ситуації спілкування однієї з універсальних сфер дійсності. Проблемно-тематичний комплекс включає запитання в межах теми, які не мають однозначної відповіді, навколо яких утворились стереотипні уявлення, які вимагають порівняння явищ культур, осмислення специфіки культур. Наприклад, у четвертому циклі в темі «Foreigners» можна сформулювати такі проблемні запитання: «Британський снобізм» - стереотип чи реальність? Подорожувати і працювати у Великій Британії – у чому відмінність?» (оповідання «East Wind» Дж. Барнса).

У таблиці 1 наведено приклад розподілу художніх творів у межах циклу «Human Life».

Таблиця 1

Цикл «Human Life»

Цикли	Теми і підтеми	Художні твори	Проблемні запитання
1	2	3	4
I цикл «Human Life»	1. Everyday Life 1 a. Meals	«Taste» Р. Дала	1 а. «У Великій Британії немає власної кухні» - стереотип чи факт? Ви на офіційному прийомі у Великій Британії – що слід пам'ятати? Їмо вдома чи в ресторані?
	1 b. Housing	«Stitch in Time» Дж. Віндема	1 б. Важливість будинку для британців – чим вона викликана? Ставлення до приватної власності. Життя в місті, за містом, в селі.
	2. Relationship 2 a. Getting Married	«Telling Stories» М. Бінчі	2 а. Як культурні цінності та переконання впливають на рішення одружуватись? Обряд одруження відмінний у кожній культурі.

Систематизація художніх творів з метою формувати ЛСКК здійснюється на основі принципів тематичності, циклічності, систематичності та послідовності, різноманітності, відкритості, які забезпечують розвиток інтересу у студентів, а також логічне представлення сучасних художніх творів. Раніше відібрані художні твори розподілено по чотирьох циклах, що відповідають блокам тем, виділених у Програмі [3], співвідносяться з темами, що вивчають

**ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВАЦІВ
ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

студенти на четвертому курсі, конкретизуються комплексом проблемних запитань. Подальшого вивчення потребує питання етапів формування ЛСКК у читанні художніх творів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н. Ф. Теоретические основы создания учебно-методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранных языков (на материале интенсивного обучения немецкому языку): дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Н. Ф. Бориско. – К., 2000. – 508 с.
2. Голуб І. Ю. Формування у майбутніх перекладачів соціокультурної компетенції у процесі вивчення німецької мови після англійської: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / І. Ю. Голуб. – К., 2010. – 210 с.
3. Програма з англійської мови для університетів /інститутів (п'ятирічний курс навчання): [Проект] / С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.; під кер. С. Ю. Ніколаєвої, М. І. Соловєя. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 245 с.
4. Смелякова Л. П. Художественный текст в обучении иностранным языкам в языковом вузе (Теория и практика отбора): Монография / Л. П. Смелякова. – СПб.: Образование, 1992. – 142 с.
5. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 слов / А. Н. Щукин. – М.: Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. – 746 с.
6. Valdés J. M. Culture in literature / Joyce Merril Valdes // Culture bound: Bridging the cultural gap in language teaching; ed. by J. M. Valdes. – Cambridge: Cambridge University Press, 1986. – P. 137–148.

REFERENCES

1. Borisko N. F. Teoreticheskie osnovy sozdaniya uchebno-metodicheskikh kompleksov dlja jazykovoj mezhkul'turnoj podgotovki uchetelej inostrannyh jazykov (na materiale intensivnogo obuchenija nemeckomu jazyku): dis. doktora ped. nauk: 13.00.02 [Theoretical basis of designing teaching complexes for language intercultural preparation of foreign language teachers]. Kyiv, 2000, 508 p.
2. Holub I. Yu. Formuvannya u maybutnikh perekladachiv sotsiokul'turnoyi kompetentsiyi u protsesi vyvchennya nimets'koyi movy pislya anhliys'koyi: dys. ... kandydata ped.nauk: 13.00.02 [Forming sociocultural competence of future interpreters in the process of learning English after German], Kyiv, 2010, 210 p.
3. Prohrama z anhliys'koyi movy dlya universytetiv /instytutiv (p'yatyrychnyy kurs navchannya): [Proekt], [Curriculum for English language development in Universities and institutes], Vynnytsya: Nova knyha, 2001, 245 p.
4. Smelyakova L. P. Khudozhestvennyi tekst v obuchenii inostrannym yazykam v yazykovom vuze (Teoriya i praktika otbora): [Monografiya]. [Fiction in foreign language teaching in specialized universities]. Saint Petersburg.: Obrazovanie, 1992, 142 p.
5. Shhukin A. N. Lingvodidakticheskij jenciklopedicheskij slovar: bolee 2000 slov. [Linguodidactic encyclopedia of more than 2000 words]. Moscow.: Astrel: AST: Hranitel, 2007, 746 p.
6. Valdés J. M. Culture in literature. Culture bound: Bridging the cultural gap in language teaching; ed. by J. M. Valdes, Cambridge: Cambridge University Press, 1986, P. 137–148.
7. Стаття надійшла до редакції 15.12.2017 р.

Стаття надійшла в редакцію 17.09.17 р

УДК 378.14

DOI 10:25128/2415-3605.17.4.13

ОЛЬГА ВОЛЧЕНКО

volchenkoom@ukr.net
кандидат педагогічних наук, доцент
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського
вул. Нікольська, 24, м. Миколаїв

ВІРА НІКІШИНА

викладач